

פרי רביה לצרכי ייצור בשר בעדרי חלב

בת 1½—2½ שנים — היא המוכשרת ביותר להפוך ביעילות את המספוא לבשר, היא אף תספק את הכמות היחסית הגדולה ביותר של נתחים משובחים. בהמות כאלו הנן בעלות בשר רך, שאינו מחייב פיטום רב לשם ריכוכו.

ניסויים מוקדמים שנערכו באנגליה העלו כי — הן פרי האברדין-אנגוס והן אלה מגזע ההרפורד מייצרים בהמות בשר טובות בהיותם מזווגים לפרות פריזיות או בנות גזע השורט-הורן-חלב.

כאשר כל צאצאי הפרות הוחזקו בתנאים שווים נמצא כי כל ארבעת סוגי בני הכלאיים היו מוכנים לשיווק חודש ימים קודם לצאצאיהם של פרי הגזעים הדורתכליתיים ובשרם היה מאיר כות טובה יותר. משקל הגוויה הגבוה ביותר, בגיל של קרוב לשנתיים וחצי, הושג על ידי הבהמות הפריזיות, אחריהן באו בהמות השורט-הורן (360 ק"ג) בעוד שהמשקל הממוצע לגבי בני הכלאיים היה 330 ק"ג.

בני הכלאיים של ההרפורד היו כבדים במידה ניכרת מאלה של האברדין אנגוס ואלה של הפריזיות עלו במשקלם על בני השורטהורניות. יתכן שמספרים אלה ישתנו עם קבלת נתן נים נוספים, אולם אין עוד כל ספק כי הבשר המתקבל מבני הכלאיים הוא בעל איכות טובה. לדאבוננו אין בידינו כיום מספיק נתונים בכל הנוגע להכלאות גזע האיירשייר בגזעי הבשר השונים, למרות שדעות רבות הובעו בנדון זה. דעתי היא כי לכל אחד מן הצירופים יתרונות ומגרעות משלו. בסקוטלנד מקובלת הדעה כי פרי שורטהורן בשר מולידים את בני הכלאיים הטובים ביותר. אולם בסקוטלנד לא נודעת חשיבות מרובה לשורטהורן החלב בעוד שבאנגליה מהווה הוא את גזע החלב העיקרי.

בני הכלאיים של גזע השורטהורן והאיירשייר המיועדים לבשר, דומים ביותר בחיצוניותם לבני בקר שורטהורן החלב ועל כן קיימת הסכנה שבני כלאיים כאלה יחדרו אל תוך עדרי החלב של השורטהורן. נשאלת השאלה אם ההפסד אשר ייגרם למשק הלאומי על ידי חדירה כזו אינו

פרות דרתכליתיות היו מקובלות מאז ומתמיד על דעתם של מטפחי הבקר, כיוון שלא זו בלבד שהפרה מביאה הכנסה על ידי חלבה, אלא אף וולדותיה מעניקים רווחים בהימכרם לבשר. לדאבוננו לא כל הפרות שהן דרתכליתיות, כביכול, מעמידות וולדות שבשרם הוא ממין משובח. השימוש בפריים מגזע בשר עבור פרות כאלו, אף בהיותן בעדרים קטנים, נתאפשר הודות להזרעה המלאכותית.

שתי בעיות מתעוררות בנדון זה. האחת היא: באיזו מידה ניתן להשתמש בפרי הבשר מבלי לפגוע בעתודות (פרות חילופין) עדר החלב; ושנית: באיזה גזע בשר יש לבחור לשם הכלאה בגזעי החלב השונים.

באשר השאלה הראשונה נמצא, על סמך נתונים סטטיסטיים אחרונים, כי השימוש בפרי בשר בעדרי חלב הולך וגובר במהירות. אם מזווגים את הפרות הגרועות שבעדר בפרי בשר, ואת אלו הטובות — בפריים מגזעי חלב, תישמר רמת התנובה אף להבא הודות למבכירות משר בחות יותר בדור הבא. כמו כן אפשר להזריע את כל המבכירות בזירמתם של פרי בשר, כיוון שוולדות בני-כלאיים, בעלי הגוף הקטן יותר, מקלים על ההמלטה הראשונה ומביאים על ידי כך להגדלת התנובה.

הסכנה העיקרית הנשקפת כיום למשק החלב באנגליה היא שמספר רב מדי של פרות צעירות ובריאות יוצא מן העדרים וייפסל, ועקב זה ירד במידה חמורה המספר הכללי של פרות חלב במדינה.

באשר לשאלה השנייה, מהם גזעי הבשר הטובים ביותר לזיווג עם עדרי החלב השונים, ייקשה לענות עליה עקב מיעוט הנתונים והנסיון המצויים כיום בידינו בשטח זה.

בטרם נבחן את הצירופים השונים האפשריים, הבה ונראה מהן התכונות הנתבעות כיום מבהמת בשר טובה.

ראשית, יש לשאוף למשקל גוף רב, יחסית לגיל, כיוון שפירושו של דבר הוא הפיכה יעילה יותר של המספוא המוגש לבשר. בהמה צעירה —

התנאים התזונתיים, בעוד שבאם גדולת הגוף מוגבל גדלו על ידי מורשתו של האב. עם זאת יש להגביל לעת עתה את ההכלאות בין גזעים הנבדלים בגודל גופם לפרות מבוגרות. יש צורך בניסויים נוספים על מנת לברר נקודה זו לגבי מבכירות.

עובדות דומות מתגלות בניסויי הכלאה שנעשו בין גזעי בשר לבין גזעי התעלה (גרסי וגרנסי). בניירזילנד הוכלאו פרות גרסי בפרי שורטהורן, הרפורד ואנגוס ואף לא באחד מן המקרים נגרמו על ידי כך קשיי המלטה. בני הכלאיים שווקו לבשר סמוך לגיל שנתיים. משקל הגוף בעת השיווק וצבע הגוף יצרו רושם טוב ביותר אצל המומחים.

בני הכלאיים עם הרפורד (זכרים במשקל גוף של 230 ק"ג ומבכירות — 185 ק"ג) נחשבים לטובים ביותר. בני הכלאיים של האנגוס היו מפוטמים קצת יתר על המידה, בעוד שאלה עם השורטהורן היו קצת ארכירגליים.

מניסויים אלה נתברר למעלה מכל ספק כי אפשר לייצר בהמות בשר טובות על ידי הכלאת פרות גרסי בפריים מגזעי בשר.

למרות שמשקל הגוף של בני כלאיים כאלה נופל מזה שניתן לצפות מבני גזע דורתכליתי קיים בשוק ביקוש אף לגוויות קלות יותר. אם אפשר לייצר בדרך זו בשר מן הגרסיות, אין ספק כי הדבר ניתן להיעשות אף עם הפרות הגרנסיות. עם זאת יש צורך בנתונים נוספים בנדון זה מניסוי הכלאות שיעשו בבריטניה עצמה.

מחוץ לבעייה — איזה הוא גזע הבשר המתאים ביותר להכלאות מסוג זה, קיימת אף השאלה מהו טיפוס הפריים בתחומי הגזע הרצוי עצמו שיש לבחור לשם כך.

האם יש להעדיף את הפר הקטן והמוצק, או את זה בעל הגוף המסורבל והגס? בעבר העדיפו את הטיפוס השני עקב הוצאות החזקתו הנמוכות יותר, אולם אם אמנם יתברר כיום כי הטיפוס הראשון מביא לייצור בשר טוב יותר, אין כל מניעה מהכנסת השימוש בו למכוני ההזרעה. ד"ר ג'וזף האמונד

(מתוך ה"פארמרט דייג'סט", מארט 1959)

עולה על היתרון הנודע לבני כלאיים כאלה מבחינת איכות בשרם, בהשוואה לבני כלאיים אחרים של שורטהורן עם גזעי בשר.

בני הכלאיים של אברדין אנגוס ואיירשייר הנם בעלי משקל גוף נמוך יחסית בשלבי התפתחותם השונים. שני גזעי ההורים הנם בעלי שלד עדין יחסית ועל ידי הכלאתם אנו עלולים לקבל בני כלאיים דלי-גוף. מבחינת המראה החיצוני נראים בני הכלאיים של הרפורד-איירשייר כטובים יותר, כיוון שהשלד הכבד יותר של הרפורד תורם כפי הנראה ליציבות השלד של בני הכלאיים.

המגרעת העיקרית בצירוף הרפורד-איירשייר היא שבני הכלאיים נראים לעתים קרובות כבחינת מות הרפורד טהורות החסרות את הכתמים האדומים בפניהם; כתמים אלה נראים בבני הכלאיים הרפורד-שורטהורן.

בני כלאיים אלה פוגעים לעיתים קרובות בשמו הטוב של גזע הרפורד, כיוון שבשלבי התפתחות מאוחרים יותר נופלים הם בטיבם, כבהמות בשר, מבני הרפורד טהורים.

מספר הכלאות נערכו בין הגאלובי והאיירשייר, ובמקרים בהם השתמשו בפריים המדימים לחתבגר היו התוצאות טובות. השלד המוצק ועמק קות הבשר של הגאלובי מתקנים מבחינה זו את המגרעות שבאיירשייר, ונוסף לכך, אם על הבהמות לחרוף תחת כיפת השמים, מפתחות הן פרווה טובה.

הצורך בייצור בשר מפרות האיירשייר באנגליה מצדיק ניסויים נוספים בייצור כלאיים בין גזע זה לבין פרי שארולאיי. גזע צרפתי זה מצטיין בשלד מוצק, שכבת בשר עמוקה, הנו בעל ירכיים קמורים ביותר ובכך מתקן הוא את כל המגרעות החמורות ביותר האופייניות אשר לאיירשייר.

כיוון שמשקל וולדות השארוליי נע סביב 45 קילו בעת הלידה, יימצאו כאלה שיחששו לקשיים בהמלטה, אולם ניסויים שנערכו בהכלאות גומ' לין של שני גזעים שונים בקמבריג' גילו כי האם מווסתת את גודל העובר שברחמה כך שתוכל להמליטו ללא קושי.

באם הקטנה מוגבל גדלו של העובר על ידי